

Ιώσηπος, περί Ιησού Α'

Η περίφημη Φλάβια Μαρτυρία ή Testimonium Flavianum.

(Η δημοσίευση αυτή είναι τμήμα της σειράς δημοσιεύσεων περί της Ιστορικότητας του Ιησού).

Γιατί ο Ιησούς θεωρείται από την πλειοψηφία των σύγχρονων ιστορικών ως αποτέλεσμα μυθικής διεργασίας και αν τελικά υπήρξε, τότε ήταν κάποιος άσημος και δευτερεύον δάσκαλος που δεν έχει καμία σχέση με τα θρυλούμενα στα Ευαγγέλια; Γιατί πέρα από την χριστιανική γραμματεία, είναι άγνωστος ιστορικά. Και είναι άγνωστος ιστορικά γιατί κανείς μη χριστιανός στην εποχή του δεν μίλησε για αυτόν. Γιατί δεν υπήρχε κανείς αυτόπτης μάρτυρας της περίφημης δράσης του, γιατί όσοι έγραψαν για αυτόν, αυτό έγινε πολύ αργότερα από τον αναφερόμενο θάνατό του και με βάση τα θρυλούμενα στα Ευαγγέλια ή στους οπαδούς του, έναν αιώνα μετά από την θεωρούμενη δράση του. Να σημειωθεί ότι ιστορικά οι πρώτοι χριστιανοί αναφέρονται το 112 κ.ε. μέχρι τότε δεν διακρίνονται αν υπάρχουν από τους υπόλοιπους Εβραίους. Υπάρχει όμως ένας ιστορικός που στα κείμενά του υπάρχει αναφορά, η πρώτη χρονολογικά που μιλάει για αυτόν και θα δούμε γιατί αυτή η αναφορά είναι πλαστογραφημένη.

Ο μοναδικός ιστορικός που εξιστόρησε σε μεγάλη λεπτομέρεια το τι συνέβαινε στην Παλαιστίνη, ήταν ο Ιώσηπος, ειδικά την εποχή του 1^{ου} αιώνα που μας ενδιαφέρει και υποτίθεται ότι έζησε ο Ιησούς Χριστός, έχει στο έργο του *Ιουδαϊκή Αρχαιολογία*, τρεις αναφορές που έχουν κάποια σχέση με τα Ευαγγέλια (η μία είναι για τον Βαπτιστή και δεν θα εξετασθεί τώρα), και αν και έχουν αναφερθεί διεξοδικά, θα κάνουμε και εδώ μια σύνοψη, γιατί θα μας χρειαστεί για αργότερα.

Ποιος όμως ήταν ο Ιώσηπος; Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι ήταν ένας

ορθόδοξος Εβραίος, δηλαδή Φαρισαίος, που μετά από την επαμφοτερίζουσα δράση του μέχρι να “ενηλικιωθεί”, κάνει μια προσπάθεια σύζευξης της ελληνορωμαϊκής με την εβραϊκή προσέγγιση, κατανοώντας το άτοπο και αδύνατο της ιουδαϊκής επανάστασης στην Ρώμη.

Η Αρχαιολογία είναι το τελευταίο του έργο και είναι εκτός από μια ιστορική αναδρομή της πορείας του λαού του, μια εμπλουτισμένη αναδιατύπωση ενός άλλου σπουδαίου του έργου, του *Ιουδαϊκού Πολέμου*, με επιπλέον πηγές στα κοινά τους σημεία, ίσως λόγω των νέων πηγών που χρησιμοποιεί και διαφορετικής οπτικής. Το χαρακτηριστικό σε όλο του το έργο, είναι ότι προσπαθεί να αιτιολογήσει την καταστροφή της πατρίδας του από τους Ρωμαίους το 70 κ.ε., σαν αποτέλεσμα της δράσης φανατικών ζηλωτών και περιφερόμενων τσαρλατάνων, που με προφητείες και δήθεν θαύματα, φανάτιζαν τον λαό, δημιουργώντας ψεύτικες ελπίδες για το ανέφικτο. Το σημαντικό πάντως στο έργο του, είναι ότι μας δίνει μια καλή ιδέα από το ιστορικό και γεωγραφικό πλαίσιο της Παλαιστίνης την εποχή του πρώτου αιώνα .

Πρώτη Αναφορά ή Πρώτη Φλάβια Μαρτυρία.

Στην *Ιουδαϊκή Αρχαιολογία* στο 18.63, αμέσως μετά από ένα συμβάν στάσης των Ιουδαίων κατά του Πιλάτου για την κατασκευή ενός υδραγωγείου, που είχε κακή κατάληξη για τους Εβραίους, αναφέρει:

“[63] *Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ, εἶγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῆ τάληθῆ δεχομένων, καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπηγάγετο· ὁ χριστὸς οὗτος ἦν.*

[64] *καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ’ ἡμῖν σταυρῶ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον ἀγαπήσαντες· ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων. εἰς ἔτι τε νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένον οὐκ ἐπέλιπε τὸ φύλον.*

[65] *Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἕτερόν τι δεινὸν ἐθορύβει τοὺς Ἰουδαίους...*”
(Ιουδαϊκή αρχαιολογία, 18.63).

Το κείμενο αυτό το 90% των ιστορικών και θεολόγων το θεωρεί πλαστογραφημένο. Το 40% το απορρίπτει τελείως σαν ολική προσθήκη, το 50% θεωρεί ότι κάτι υπήρχε που έχει διαστρεβλωθεί και μόλις το 10% το θεωρούν γνήσιο όπως έχει, αν και τα στοιχεία που πλήττουν την γνησιότητά του είναι καταφανή. Από αυτούς που το θεωρούν διαστρεβλωμένο, έχουν γίνει αρκετές

προτάσεις στο πως ίσως θα μπορούσε να ήταν, αν όντως κάτι υπήρχε στο αντίστοιχο τμήμα και **δεν έχουν διαγραφεί στοιχεία από αυτό.**

Αναφέρει σε μια μόνο φράση σε όλο το τεράστιο έργο του, σημεία και τέρατα που υποτίθεται έκανε αυτός ο Ιησούς, όπως και την ανάστασή του, σαν να μην συμβαίνει τίποτα, ενώ το αμέσως επόμενο ήσσονος σημασίας θέμα του, το αναλύει για πολλές σελίδες. Φυσικά δεν μπορούμε να αγνοήσουμε ότι ένας Φαρισαίος όπως ήταν ο Ιώσηπος, θα ήταν αδύνατο να θεωρεί τον Ιησού ως “Χριστό” ή ακόμα ως “τον Χριστό”, ειδικά ένας συγγραφέας που όλο του το έργο ήταν να καταδείξει ότι η καταστροφή των Εβραίων έγινε ακριβώς από τους διάφορους παρουσιαζόμενους ως Χριστούς ή Μεσσίες και τα γεννήματα τους, που ήταν οι Ζηλωτές. Τα έντονα γράμματα είναι λέξεις που δεν υπάρχει καμία περίπτωση να έχουν γραφτεί από τον τυπικό Φαρισαίο Ιώσηπο, αντίθετα μεταφέρουν μεταγενέστερη χριστιανική πεποίθηση όπως και την δήθεν επιβεβαίωση των προφητών, την ορολογία “φύλον”, η δε φράση “σοφός ανήρ” είναι η τιμητικότερη έκφραση που έχει δώσει ο Ιώσηπος σε ελάχιστους στην ιστορία του, και δεν υπάρχει περίπτωση να αφιέρωνε μόνο μια παράγραφο σε ένα τέτοιο σοφό πρόσωπο.

Ας δούμε όμως την ροή του κειμένου. Λίγο παραπάνω στο 60-62, αναφέρεται η τραγική κατάληξη για τους Εβραίους μιας στάσης κατά της προσπάθειας του νεοαφιχθέντος Πιλάτου, να φτιάξει ένα υδραγωγείο. Το συμβάν αυτό υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να είναι πετσοκομμένο επίσης, γιατί είναι παράλογο να γίνει στάση για μια κατασκευή κοινής ωφέλειας που θα υδρεύσει όλη την πόλη της Ιερουσαλήμ. Από ό,τι φαίνεται, το Όρος των Ελαιών είχε στρατηγική σημασία για τους Εβραίους ζηλωτές, γιατί από εκεί επέδραμαν όπως θα δούμε πολλοί από αυτούς τους μεσσίες στις στάσεις τους. Η δικαιολογία φυσικά ότι χρηματοδοτήθηκε από τα λεφτά του Ναού είναι καλή. Όπως και να έχει εκεί έγινε στάση και μια περιορισμένη σφαγή. Μεσολαβεί η αμφισβητήσιμη αναφορά περί Ιησού και αμέσως μετά συνεχίζει *“Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἕτερόν τι δεινὸν ἐθορύβει τοὺς Ἰουδαίους.”* Αν δεν υπήρχε η παρεμβολή περί Ιησού, το κείμενο θα ήταν κανονικότατο, μετά το ένα δεινόν έρχεται το άλλο, αν μεσολαβεί κάτι, είναι καταφανές ότι πάλι δεινόν θα ήταν, δηλαδή μιλάμε για δεινά του λαού, τα οποία προήλθαν από κάποια στασιαστική κατάσταση, ίσως κάποιου επίδοξου μεσσία και όχι κάποιου “σοφοῦ άνδρα”, όπως θέλει να μας πει ο διαστρεβλωτής του κειμένου.

Δεύτερη Αναφορά περί του Ιακώβου ή Δεύτερη Φλάβια Μαρτυρία.

Επίσης στο τελευταίο βιβλίο της Αρχαιολογίας στο 20.200 διαβάζουμε:

[200] ἄτε δὴ οὖν τοιοῦτος ὢν ὁ Ἄνανος, νομίσας ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον διὰ τὸ τεθνάναι μὲν Φῆστον, Ἀλβῖνον δ' ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπάρχειν, καθίζει συνέδριον κριτῶν καὶ παραγαγῶν εἰς αὐτὸ **τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ**, καὶ τινὰς ἑτέρους, ὡς παρανομησάντων κατηγορίαν ποιησάμενος παρέδωκε λευσθησομένους.

[201] ὅσοι δὲ ἐδόκουν ἐπιεικέστατοι τῶν κατὰ τὴν πόλιν εἶναι **καὶ περὶ τοὺς νόμους ἀκριβεῖς βαρέως ἤνεγκαν** ἐπὶ τούτῳ καὶ πέμπουσιν πρὸς τὸν βασιλέα κρύφα παρακαλοῦντες αὐτὸν ἐπιστεῖλαι τῷ Ἀνάνω μηκέτι τοιαῦτα πράσσειν· μηδὲ γὰρ τὸ πρῶτον ὀρθῶς αὐτὸν πεποικέναι.

[202] τινὲς δ' αὐτῶν καὶ τὸν Ἀλβῖνον ὑπαντιάζουσιν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ὁδοιποροῦντα καὶ διδάσκουσιν, ὡς οὐκ ἔξδὸν ἦν Ἀνάνω χωρὶς τῆς ἐκείνου γνώμης καθίσαι συνέδριον.

[203] Ἀλβῖνος δὲ πεισθεὶς τοῖς λεγομένοις γράφει μετ' ὀργῆς τῷ Ἀνάνω λήψεσθαι παρ' αὐτοῦ δίκας ἀπειλῶν. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας διὰ τοῦτο τὴν Ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος αὐτὸν ἄρξαντα μῆνας τρεῖς **Ἰησοῦν τὸν τοῦ Δαμναίου κατέστησεν.**" (Ιουδαϊκὴ ἀρχαιολογία, 20.200).

Ἡ ἀναφορὰ ἐδῶ εἶναι ἐμμεση γιὰ τὸν Ἰησοῦ. Καὶ ἐδῶ ὑπάρχει διχογνωμία, διαβάστε καὶ ἐδῶ. Κανέννας δὲν το θεωρεῖ ὡς προσθήκη, ἦταν γνωστό ἄλλωστε ἀπὸ τὸν Ὠριγένη, σε ἀντίθεση με τὴν 1^η ἀναφορὰ που του ἦταν ἀγνωστη, ἀλλὰ ἀρκετοί ὡς πιθανὴ ἀλλοίωση τοῦ κειμένου, με τὴν προσθήκη τῆς φράσης “τοῦ λεγομένου Χριστοῦ”, ἢ “τοῦ λεγομένου” μόνο, ἀφοῦ ἀμέσως παρακάτω (203) μας λέει ὅτι ὁ βασιλιάς Ἀγρίππας, ἀπὸ τὶς ἀντιδράσεις τοῦ κόσμου, ἀντικατέστησε τὸν Ἄννα με τὸν **Ἰησοῦ τοῦ Δαμναίου**. Νὰ σημειωθεῖ, ὅτι στο Ἰώσηπο ἀναφέρονται 20 διαφορετικὰ πρόσωπα με τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, ὅσο γιὰ τὸ “χριστός”, ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς ἐθεωροῦντο χρισμένοι, δηλαδὴ χριστοί.

Τὸ οὐσιαστικὸ ἐρώτημα ἐδῶ, εἶναι γιὰτί οἱ Ἐβραῖοι νὰ ξεσηκωθοῦν καὶ νὰ ζητήσουν ἀντικατάσταση τοῦ ἀρχιερέα τοὺς γιὰ τὸν φόνο ἐνός “χριστιανοῦ”, ἀν ὄντως ἦταν ἔτσι ὅπως μας παρουσιάζεται ὡς ἀναφερόμενο στὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἰησοῦ τῶν Ευαγγελίων, τὸν ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία παρουσιάζει μάλιστα καὶ ὡς τὸν πρῶτο ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων; Γιὰτί ἀν καὶ οἱ Πράξεις χρησιμοποιοῦν τὴν Ἀρχαιολογία ὡς πηγή, δὲν ἀναγράφουν τὸ περιστατικὸ αὐτό;

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ δευτέρη αὐτὴ ἀναφορὰ, ἔτσι ὅπως τὴν βλέπουμε, ἔχει νόημα καὶ ἀξία μέσα στὴν Ἀρχαιολογία, μόνο σε συνδυασμὸ με τὴν πρῶτη. Χωρὶς αὐτὴ, εἶναι ξεκάθαρη ἀλλοίωση τοῦ κειμένου. Ἀξίζει ὅμως νὰ δούμε σε σχέση καὶ με τὴν

εικόνα περί Ιησού και των μαθητών του από τα Ευαγγέλια την συνέχεια, που λέει ότι ο Άννας αυτός, (αρχιερέας γιος του άλλου παλαιότερου αρχιερέα Άννα και αδερφός του Καΐάφα) ήταν δυσάρεστος και τελικά κυνηγούσε αυτούς που ήταν τυπικοί με τους νόμους, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με την μη τυπικότητα που κήρυττε υποτίθεται ο Ιησούς, όπως στο θέμα του Σαββάτου ή σε άλλους υποτιθέμενους “νεοτερισμούς” του. Άρα αν υπήρχε εδώ κάτι, σίγουρα έρχεται σε αντίθεση με αυτά που μας λένε τα Ευαγγέλια και ο εδώ “Ιάκωβος” κυνηγήθηκε για την τυπικότητα και την προσήλωσή του στους πατροπαράδοτους νόμους, δηλαδή κάτι σαν φαρισαίος, από τον Άννα, που ήταν ελαστικός με αυτούς τους νόμους.

Να σημειωθεί ότι την πρώτη μαρτυρία την αγνοούν οι: Μάρτυρας Ιουστίνος, Θεόφιλος Αντιοχείας, Μελίτων Σάρδεων, Μινούκιος Φέλιξ, Ειρηναίος, Κλήμης Αλεξανδρείας, Επιφάνειος, Ιούλιος Αφρικανός, Ψευδοϊουστίνος, Τερτυλλιανός, Ιππόλυτος Ρώμης, Μεθόδιος, Λακτάντιος, Ωριγένης, Ιουλιανός, Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ακόμα και ο Φώτιος τον 9^ο αιώνα. Αυτός όμως που την γνωρίζει και είναι και ο πρώτος που την αναφέρει, είναι ο Ευσέβιος όπως θα δούμε παρακάτω. Να σημειωθεί επίσης ότι η ορολογία “φύλον”, δεν αναφέρεται με αυτή την έννοια, ούτε από τον Ιώσηπο, ούτε από κανέναν άλλο πριν από τον Ευσέβιο, που είναι λέξη με την έννοια συγκεκριμένης ομάδας *“τὸ Χριστιανῶν φύλον μὴ ἐκζητεῖσθαι μὲν”* (Εκκλησιαστική Ιστορία, βιβλίο Γ’). Άλλωστε πολλοί ιστορικοί συμφωνούν ότι η πρώτη μαρτυρία συμφωνεί με τον τρόπο γραψίματος του Ευσέβιου και ότι αυτός είναι που την δημιούργησε ή την χάλκεψε.

Η δεύτερη προσθήκη, κατά τη γνώμη μου, αναφέρεται σε κάποιον αδερφό του Ιησού του Δαμναίου, σε μια προσωπική τους διεκδίκηση για το αξίωμα, που αμέσως παρακάτω θα γίνει αρχιερέας, άρα και αυτός χριστός, από τον ανταγωνιστή του Άννα, και κάποιος απλά προσέθεσε το “*τοῦ λεγομένου Χριστοῦ*” και έσβησε το του Δαμναίου και το όνομα του συγγενή του που σκότωσε ο Άννας, αν και το Ιάκωβος επίσης ήταν συνηθισμένο όνομα και θα μπορούσε να είναι το ίδιο, ή όντως αναφέρεται σωστά και παραπέμπει στην πρώτη αναφορά, μόνο που η πρώτη αναφορά ήταν τελείως διαφορετική και τελείως απαξιωτική για τον “*λεγόμενο Χριστό*” όπως ο ίδιος ο Ωριγένης (185-251) μας δείχνει να καταλάβουμε, αλλά και η άγνοια όλων των άλλων όπως ο Επιφάνειος που επίσης ήξερε και αντέγραψε στην εκκλησιαστική ιστορία του την 2^η αναφορά, όχι όμως την πρώτη.

Όσο για την πρώτη αναφορά, η γνώμη μου είναι ότι αν κάτι είχε η σχετική

παράγραφος, δεν έχει φυσικά σχέση με το τελικό αποτέλεσμα, όπως θα δούμε και στο αντίστοιχο κείμενο του *Ιουδαϊκού Πολέμου*, κάτι όμως που δεν έχει σχέση με τον Ιησού, τουλάχιστον αυτόν που γνωρίζουμε από τα χριστιανικά κείμενα, για τον λόγο αυτό και ο Ωριγένης δεν το αναφέρει.

Ας δούμε τι λέει ο **Ωριγένης**:

“είρηκέναι κατὰ μῆνιν θεοῦ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηντηκέναι διὰ τὰ εἰς Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ ὑπ’ αὐτῶν τετολμημένα.” (Εἰς το Κατὰ Ματθαῖον Ευαγγέλιον Εξηγητικῶν σελ. 12).

“ὁ Ἰώσηπος μαρτυρεῖ τῷ Ἰωάννῃ ὡς βαπτιστῆ γεγεννημένῳ..... Ὁ δ’ αὐτός, καίτοι γε ἀπιστῶν τῷ Ἰησοῦ ὡς Χριστῷ,...δέον αὐτὸν εἰπεῖν ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐπιβουλή τούτων αἰτία γέγονε τῷ λαῷ, ἐπεὶ ἀπέκτειναν τὸν προφητευόμενον Χριστόν.” (Προς τον επιγεγραμμένον Κέλσου Αληθῆν Λόγον 1.47 σελ. 23).

“οὗ ὁ υἱὸς Τίτος καθεῖλε τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς μὲν Ἰώσηπος γράφει, διὰ Ἰάκωβον τὸν δίκαιον, τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ” (ο.π. 2.13 σελ. 45).

Εδώ, έχουμε ήδη μια προσπάθεια διαστρέβλωσης από τον Ωριγένη του τι είπε ο Ιώσηπος, λέγοντας μας ότι θεώρησε ως αιτία της καταστροφής των Εβραίων την δολοφονία του (όποιου) Ιακώβου, κάτι που σημαίνει ότι ή διαστρεβλώνει το κείμενο, γιατί δεν λέει κάτι τέτοιο ο Ιώσηπος, ή του μετέφεραν λάθος το κείμενο του. Όπως και να έχει, δείχνει άγνοια της πρώτης αναφοράς, ή αυτή αν υπήρχε, ήταν τελείως διαφορετική και απαξιωτική για τον Ιησού, ο πρώτος δε που την αναφέρει και την σχολιάζει όπως ακριβώς την έχουμε τώρα, θετικά, είναι όπως αναφέρθηκε ήδη, ο **Ευσέβιος** τον 4^ο αιώνα. που παραθέτει το κείμενο κατά λέξη και προσθέτει *“ταῦτα τοῦ ἐξ αὐτῶν Ἑβραίων συγγραφέως ἀνέκαθεν τῇ ἑαυτοῦ γραφῇ περί τε τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν παραδεδωκότος”*, στο τέλος του πρώτου του βιβλίου της *Εκκλησιαστικῆς Ἱστορίας*.

Το ενδιαφέρον είναι, ότι ακόμα και μετά τον Ευσέβιο, αρκετοί σχολιαστές του Ιώσηπου συνεχίζουν να αγνοούν την πρώτη αυτή μαρτυρία, όπως ο Φώτιος, αρκετούς αιώνες μετά, που σημαίνει ότι κάτι δεν πάει καλά στην πρώτη αυτή δήλωση και σίγουρα δεν ήταν έτσι όπως εμφανίζεται σήμερα, αλλά ίσως να ανέφερε για άλλον έναν μεσσία και αντίστοιχης στάσης των Εβραίων, που ίσως να είχε μερικά κοινά με τον Ιησού των Ευαγγελίων ίσως όχι όμως αρκετά, για να μην σχολιαστεί αντίστοιχα.

Όπως λέει ο Ι.Ν.Φ.Μ.Ρούσσο: *“Ο Φώτιος έχει γράψει τρία άρθρα για τον Ιώσηπο, αλλά και εκεί δεν γράφει τίποτα για την μαρτυρία του. Σε άλλο άρθρο του, περί*

του Ιούστου της Τιβεριάδος, ο Φώτιος εμφαντικώς δηλώνει ότι ο Εβραίος ιστορικός Ιώσηπος δεν έχει σημειώσει την παραμικρή παρατήρηση για τον Χριστό τις πράξεις και τα θαύματά του. Έξαλλος ο Φώτιος εξαφάνισε διά της πυράς και διά παντός το σύγγραμμα του Ιούστου. Όλα αυτά σημαίνουν ότι αυτοί οι Πατέρες μετά τον Ευσέβιο, είτε δεν είχαν ένα πλαστογραφημένο αντίγραφο του Ιωσήπου στα χέρια τους, είτε ε γνώριζαν ότι η παράγραφος αυτή ήταν παραχάραξη και συνεπώς την αγνόησαν”.

Εδώ θα προσθέσω και την εύλογη απορία του Ι. Ν. Φ. Μ. Ρούσσου, οι επισημάνσεις δικές μου :“**Ο Ιώσηπος** εγεννήθηκε το +37 και έζησε εις την Ρώμη από το +74 μέχρι τον θάνατό του το + 100 περίπου. Εδημοσίευσε τα έργα του περί τα έτη +93-95. Ουδέν όμως αναφέρει περί των χριστιανικών κοινοτήτων της Ρώμης ή έστω τού Πετρικού ή Παυλικού Χριστιανισμού πού υποτίθεται ότι υπήρχε εκεί και αποτελούσε ύβριν διά τόν Ορθόδοξον Ιουδαϊκόν Φαρισαϊσμόν.

[...]

Το γεγονός ότι ο πολυγραφότατος **Ιουδαίος Φίλων Αλεξανδρινός** μέσα στα τόσα έργα του δεν αναφέρει τον Ιησού ούτε κατά διάνοια, συνηγορεί στο ότι ο Ιησούς Χριστός είναι μύθος και η αναφορά του Ιωσήπου είναι πλαστογραφία. Ο Φίλων έζησε από το -15 Π. Κ.Ε. μέχρι +50 Κ.Ε. και είχε αναμειχθεί ενεργά στα κοινωνικά, πολιτικά, θρησκευτικά κλπ. θέματα της Ιουδαίας και των Εβραίων. Όπως βλέπομε το διάστημα της ζωής του αρχίζει αρκετά χρόνια πριν και τελειώνει αρκετά χρόνια μετά την ζωή του υποτιθεμένου Ιησού. Αν και ήταν σύγχρονος του Ιησού, μέσα στο μακροσκελές έργο του, δεν αναφέρει ούτε μία λέξη γι’ αυτόν ή για τα τρομερά γεγονότα που χαρακτηρίζουν την ζωή του σύμφωνα με τα Ευαγγέλια. Άρα κατά τον Φίλωνα Ιησούς Χριστός δεν υπήρχε. Ο κατά 60 χρόνια υστερόγραφος Ιώσηπος ε γνώριζε καλά το έργο του Φίλωνος. Τότε πως είναι δυνατόν αυτός να αναφέρει τον Ιησού, ενώ ο πρόδρομος του και σύγχρονος των συμβάντων Φίλων τον αγνοεί;

Ο Γαλιλαίος Ιστορικός Ιούστος της Τιβεριάδος (+35-100 Κ.Ε.) αν και προηγείται του Ιωσήπου στο γράψιμο κατά 15 χρόνια, αλλά υστερεί κατά 5 χρόνια στην δημοσίευση, δεν αναφέρει καθόλου τον Ιησού και τους Χριστιανούς.

Ο διάσημος **Ρωμαίος φυσιοδίφης επιστήμων Πλίνιος ο Πρεσβύτερος** (+23-79 Κ.Ε.) ο οποίος κατέγραψε τα διάφορα αναπάντεχα και ασυνήθη φυσικά φαινόμενα των εποχών του (σεισμούς, εκλείψεις ηλίου και σελήνης, κλπ.), και χρονικά έζησε πολύ κοντά στα χρόνια του υποτιθεμένου Ιησού, και είχε ταξιδέψει ανά την αυτοκρατορία, δεν αναφέρει τίποτα απολύτως από τα διάφορα θαύματα και φαινόμενα που αναφέρονται στα Ευαγγέλια γύρω από τον Ιησού. Κανείς δεν

του είπε κάτι τι γι'αυτά!"!

Αξίζει εδώ να αναφερθεί και η άποψη του ομότιμου καθηγητή της Θεολογικής Σχολής, Σάββα Αγουρίδη, σε κείμενό του που θα δούμε αναλυτικότερα για τον *Ιουδαϊκό Πόλεμο* του Ιώσηπου: "Καὶ περὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ Ἀρχαιολογία μαρτυριῶν τοῦ Ἰωσήπου εὐρίσκεται τις μᾶλλον ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν θεωρήσῃ ἀπάσας, ὑπὸ τὴν παροῦσαν αὐτῶν μορφήν, ὡς χριστιανικῆς ἐπεξεργασίας κατασκευάσματα".

Μια πλήρη γλωσσολογική και φιλολογική ανάλυση της Φλάβιας Μαρτυρίας έχει κάνει ο Dr. Paul J. Horpner και μπορείτε αρκετά στοιχεία της να τα δείτε σε μετάφραση εδώ.

Τέλος, στον Ιώσηπο υπάρχει και αναφορά στον Ιωάννη τον Βαπτιστή που αξίζει να την δούμε σε μια αυτοτελή μελλοντική δημοσίευση για αυτόν.

Το έργο γράφτηκε λίγο πριν την εκπονή του πρώτου αιώνα, το 93-94 κ.ε., 60 χρόνια μετά την Σταύρωση. Θα ακολουθήσει μια παρουσίαση κάποιων στοιχείων από τους Ιουδαϊκούς Πολέμους του ίδιου συγγραφέα για να κλείσει ο κύκλος των υποτιθέμενων αναφορών που υπάρχουν για τον Ιησού από τον 1^ο αιώνα.

Στην συνέχεια:

Ο Ιώσηπος και Ιησούς Β', ο Ιουδαϊκός Πόλεμος., όπου εκεί θα έχουμε και μια πλήρη αποτίμηση του έργου του Ιώσηπου.

Ο Ιησούς σαν επαναστάτης.

Η πληθώρα μεσσιών, προφητών και θαυματοποιών την εποχή του 1ου αιώνα.

Τάκιτος, Σουητώνιος και άλλες πηγές για τον Ιησού.

Χρησιμοποιήθηκαν:

ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ Μ. ΡΟΥΣΣΟΥ, ΜΙΝΝΕΑΠΟΛΙΣ, 2013. Μια νεότερη του έκδοση μπορείτε να βρείτε εδώ.

Ιώσηπος, *Ιουδαϊκή Αρχαιολογία*

Ωριγένους, *ΕΚ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΕΞΗΓΗΤΙΚΩΝ*

Ωριγένους *Κατά Κέλσου*.

Μπορείτε επίσης να διαβάσετε:

Η σταύρωση του Ιησού - Ένα προβληματικό, αλλά και συνάμα...βολικό σενάριο

Οι απολογητές και η χρήση του Ευσεβίου Καισαρείας - Η υποτιθεμένη έκλειψη

ηλίου κατά την σταύρωση του Ιησού

Φιλίστωρ